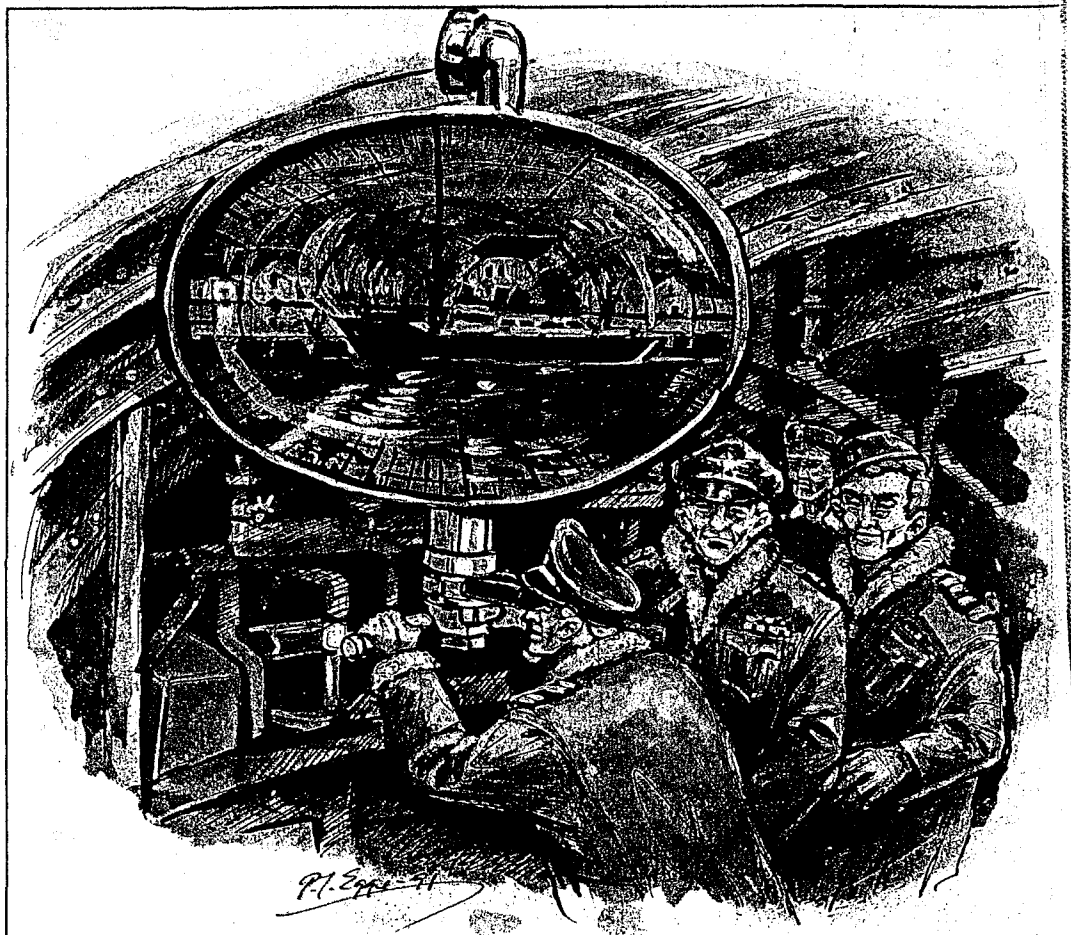

I Vårt Blad nr. 4 i år skrev medlem 006313 om krigsjula 1944 i Øst-Finnmark. Vedkommende skrev bl. a.: «Vi har undret oss over at vi har hørt så lite om disse båtene som kom med proviant, og den innsatsen disse sjøfolkene gjorde. De hører med blant de glømte helter.»

Som en av disse sjøfolkene takker jeg for gode ord, men sivilbefolkningen i Øst-Finnmark som trosset tyskernes evakueringsordre, var mye hardere rammet denne fimbulvinteren, enn oss som var ombord i fartøyene som kom fra England.

AV BÅRD HAUGLAND
 TEGNING: PER EGGE

Real bomtur i Kirkenes

Vedkommende nevnte også en tysk ubåt som angrep båter på havna i Kirkenes. Da denne episoden er lite kjent, følger her historien om hva som skjedde da U 995 besøkte Kirkenes 9. februar 1945, samt litt om denne ubåtens endelikt som museum på sandstranda utenfor Kiel.

Først noen data omkring U 995. Denne ubåten var ferdig senhøstes 1943, og ble satt inn i aktiv tjeneste våren 1944 med Narvik som base. Båten opererte i nordområdene til krigens slutt.

Den første sjefen på U 995 var *Walter Köhntopp*. Han tilfredsstilte imidlertid ikke nordkommandøens forventninger, og ble derfor i oktober 1944 erstattet med *Hans Georg Hess*, som da var bare 21 år gammel.

Natt til 9. februar 1945 krysset ubåten utenfor Øst-Finnmark på jakt etter allierte fartøyer. Ubåten hadde flere mislykkede tokt bak seg, der mange kameratbåter var blitt senket. Det var ingen spøk lenger å angripe de godt eskorterte Murmansk-konvoiene. Derfor var både offiserer og

mannskap ombord i U 995 på konstant utkikk etter fartøyer som ikke gikk i konvoi.

Overraskelsesbesøk

Skipper Hess som var klar over at det norske handelsfartøyet «Idefjord» og flere mindre båter befant seg i Kirkenes havn, fikk plutselig en idé som han lanserte for sitt mannskap: — Enn om vi foretar et overraskelsesbesøk til Kirkenes.

«Idefjord» var utlosset 9. februar og skulle returnere til England via Murmansk 10. februar. Samme kveld, 9. februar, lå marine-skøyta «Njål» fortoyed til «Idefjord», tvers av forluka.

U 995 tok seg inn Bøkfjorden til Kirkenes tidlig om morgenen 9. februar, og la seg på bunnen i havna i påvente av kveld og mørke. Ubåten ble liggende på en skrå fjellhille med sterk slagside, noe som gjorde ventetida ekstra ubehagelig og spennende for mannskapet. Men ved 17-tida var ubåten klar for aksjon.

Hess ville nok få problemer

med å plassere sine torpedoer på grunn av torpedonetet, men han burde klart å treffe «Idefjord» i bauen som var temmelig ubeskyttet.

Total boml

Det ble imidlertid total bom for Hess, som fyrte av to torpedoer mot «Idefjord» og «Njål». Begge torpedoene landet nemlig i stranda 30-40 meter framfor båtene.

De kraftige eksplosjonene av torpedoene alarmerte de norske marinefartøylene som befant seg på havna i Kirkenes, og man ble klar over at det måtte være en fiendtlig ubåt inne i havneområdet. Jakt på ubåten ble straks satt i gang, men Hess med sin U 995 kom seg for full fart ut av farsonen.

Utmerkelse til Hess

Vel ute i åpent farvann rapporterte Hess telegrafisk til sin marinekommando om den vellykkede «senkningen» av «Idefjord» og «Njål» i Kirkenes. Som svar ble Hess tildelt den høyeste tyske

militære utmerkelse for sin «bragd» — og alle ombord i U 995 skålte i champagne for vel utført jobb!

Etter krigen ble U 995 overtatt av den norske marine og fikk navnet «Kaura». Båten ble i 1965 utrangert, og tyskerne fikk den da tilbake for bruk som minnesmerke over de 32.000 ubåtfolkene som Tyskland mistet gjennom krigsårene.

I dag ligger U 995 trukket opp på sandstranda ved innseilingen til Kiel, og i 1988 og 1989 viste NRK-Fjernsynet den norske filmen «U 995 — i kjølvannet av en krigsmaskin».

Hans Georg Hess medvirket i denne filmen og fortalte om sine «bragder», bl.a. viste han fram den høye tyske utmerkelsen han fikk for «senkningen» av «Idefjord» og «Njål» ved kaia i Kirkenes 9. februar 1945.

Etter å ha sett filmen om U 995, ble jeg noe skuffet over Hess som glorifiserte sin innsats denne februarkvelden i 1945. Derfor skrev jeg brev til ham og forklarte at hans to torpedoer

gikk i stranda, mens «Idefjord» og «Njål» kom uskadd fra angrepet. Som mannskap ombord i «Njål» takket jeg ham for å ha spart mitt og mine kameraters liv ved å sikte for langt til venstre med sine torpedoer.

Voldsomme eksplosjoner

Hess svarte bl.a. følgende på mitt brev:

Deres opplysninger i forbindelse med U 995s «besøk» i Kirkenes havn, er for meg fullstendig nye. Hittil har jeg gått ut fra at begge torpedoene hadde truffet fraktebåten «Idefjord» og en annen båt. Luftfotografier som ble tatt av tyske flygere av Kirkenes havn i dagene etter 9. februar 1945, bekreftet at et skip, om ikke to, ble senket ved kaien. Deres fremstilling må jeg bare notere meg, til forundring for meg, men til glede for Dem og Deres kamerater. Jeg kan huske at jeg gjennom periskopet så to skip av forskjellig størrelse, og vi forlot havnen straks etter at vi hadde iaktatt de voldsomme eksplosjonene. Til å begynne med neddykket, og etter noen hundre meter i overvannstilling. Da så vi to-tre båter som forfulgte oss.

En real bomtur

Det er skuffende å lese den boka Hess har skrevet om «Mennene fra U 995». Her blir ekspedisjonen til Kirkenes betegnet som «The operation in Kirkenes was a masterpiece» og «The trick at Kirkenes».

U 995s Kirkenes-besøk var hverken «masterpiece» eller noe «trick», men en real bomtur.

Det kan være på sin plass å nevne at «Idefjord» forlot Kirkenes som planlagt 10. februar og ankom Clyde, Skottland, 1. mars. Skipet kom tilbake til Kirkenes med last nr. 2 i slutten av mars. Etter utlossing forlot «Idefjord» Kirkenes 20. april og ble ved Fiskerhalvøya truffet i baugen av en torpedo fra U 997. Men «Idefjord» sank ikke. Den ble tauet inn til Murmansk 23. april, der den lå til krigens slutt.

Tyskerne hadde enorme ubåttap under krigen. De mistet 900 av 1.100 ubåter, og 32.000 av 39.000 mann — kun 7.000 overlevde.

Som nevnt ligger U 995 i dag som et minnesmerke over de tyske ubåttfolkene. I nærheten står oppstilt rekker av minnetavler der navnet på alle de omkomne er inngravert. La oss håpe at disse minnetavlene også vil være en påminnelse til verdens krigshisere om de endeløse tragediene som følger i krigens kjølvann.